

## SOLENNIDADE do SAGRADO CORAÇÃO DE JESUS

Sé mak Maromak ne'ebé ita fiar? Sá loos ninia esénsia? Oinsá ita bele define nia? Liturjia loron ne'e nian dehan mai ita katak "Maromak mak domin". No konvida ita atu kontempla Maromak nia bondade, ternura no mizerikórdia; konvida ita atu husik ita-nia an envolve iha dinámika domin nian ida-ne'e, atu moris "iha domin" ita-nia relasaun ho Maromak no ho maun-alin sira.

*Leitura dahuluk* mak katekeze ida kona-ba istória domin inkondisionál ne'ebé liga Jahwéh ba Israel. Leitur ahanorin katak domin – domin gratuitu, inkondisionál, eternu – mak lori Maromak atu hili Israel, atu liberta nia husi opresaun, atu halo Aliansa ida ho nia, atu hasuli ba ninia laran-sadia iha momentu konkretu barak istória nian... Israel labele nonok de'it iha domin boot no intensu Maromak nian ida-ne'e: Povu simu konvite atu kompromete an ho Jahwéh no moris tuir ninia ukun-fuan sira.

*Leitura daruak* define, Maromak nia esénsia: "Maromak mak domin". "Domin" ne'e manifesta an ho forma konkreta, iha Jezús Kristu, Maromak nia Oan ne'ebé sai hanesan ema atu hatudu mai ita – to'o mate iha krús – Aman nia domin. Ema ne'ebé hakarak "koñese" Maromak, hela iha komuñau ho Maromak, tenke simu Jezús nia proposta, kolu egoísmu, orgullu no arrogánsia no hadomi Maromak no maun-alin sira.

*Evanjellu* garante ita katak Maromak ne'ebé domini ha projetu salvasaun no moris rohan-laek atu oferese ba ema sira. Maromak nia proposta dirije liuliu ba ki'ik sira, haraik-an sira, oprimidu sira, ezkluidu sira, ema sira ne'ebé latan iha situasaun moris-mukit no sofrimentu nian: sira la'ós de'it ema ne'ebé presiza maibé mós ema sira ne'ebé disponivel atu simu Maromak nia don sira. Ema ne'ebé simu proposta ne'e no tuis Jezús mak bele moris nu'udar Maromak nia oan, iha komuñau ho Nia.

### LEITURA I – Deut 7,6-11

Dehan Israel mak "Povu ida konsagra ba Na'i" signifika dehan katak Israel mak Povu ida "santu", "haketak", "rezerva ba servisu Jahwéh nian". Santidade mak nota konstitutiva ida esénsia Maromak nian; bainhira aplika ida-ne'e ba Povu, signifika katak nia tama iha esfera divina, nia moris hale'u Maromak, haketak husi mundu profane atu pretense eskluzivamente ba Maromak. Maibé, Maromak mak hili Israel; la'ós Israel mak konsahra nia an ba Maromak nia servisu, ka hasae nia an to'o Maromak. Maromak ho ninia insiativa hili Israel iha povu sira seluk nia leet, halo nia sai Povu espesiál ida no tau nia ba Ninia servisu.

Tanba sá mak Jahwéh hili Israel no la'ós Povu seluk? Tuir katekeze autór deuteronomista, Israel nia eleisaun divina la bazeia ba ninia grandeza ka poder, maibé iha domin gratuitu Maromak nian no ninia fidelidade ba juramentu halo ba Povu nia beiala sira. Ne'e mak grasa loos de'it, la'ós Povu ninia konkista. Iha-ne'e mak mistériu domin Maromak nian ba ninia Povu, domin gratuitu, labele esplika, maibé rohan-laek.

Israel nia eleisaun divina bele konfirma iha istória... Libertasaun husi Ejitu, derrota opresór faraó nian, povu ne'ebé halai ba buka segurans aiha rai-fuik maran konfirma Israel nia eleisaun no Maromak nia domin ba ninia Povu.

Sá loos mak ténkeser Israel nia resposta ba Maromak nia domin? Uluknanai nia tenke rekoñese katak Jahwéh "mak Maromak". Israel simu konvite atu husik Maromak sira seluk,

refer'ensia sira seluk, no hari'i nia moris tomak iha Jahwéh, iha ninia domin no ninia bondade (vers. 9-10).

Hafoin, Povu nia resposta ba Maromak nia domin tenke tradús iha observánsia “ukun-fuan sira no lei sira” ne'ebé Jahwéh propoin ba ninia Povu (vers. 11). Ukun-fuan sira mak sinál sira ne'ebé halo Israel horik iha komuñau ho Maromak, nu'udar Povu “santu” konsagradu ba Na'i.

## **LEITURA II – 1 Jo 4,7-16**

Autór surat nian dehan ba sarani sira katak domin mak elentu esensiál identidade kristán nian. Domin mak distinge sira ne'ebé Maromak nian husi sira ne'ebé la'ós Maromak nian.

Pontudepartida mak konstataun katak Maromak mak domin (vers. 8.16). Ida-ne'e signifika katak domin mak esénsia Maromak nian, ninia karakterístika, ninia atividade espesífika. Signifika katak, iha relasionamentu ho ema sira, Maromak hatudu ninia bondade, ternura, mizerikórdia.

Maromak nia domin manifesta ho forma Klara hodi haruka nia oan Jezús ne'ebé sai ema hanesan ita, partilla ita-nia humanidade, hanorin ita moris Maromak nia moris no, lori nia domin ba ema sira to'o rohan, mate iha krús. Krús manifesta Maromak nia domin nia “kualidade”: domin gratuitu, inkondisionál, entrega totál, don radikál, ne'ebé nakfilak ema sira no projeta sira ba moris foun ksolok rohan-laek nian.

Nune'e, se Maromak mak domin, ema sira ne'ebé moris husi Maromak no Maromak nian tenke moris iha domin. “Se Maromak hadomi ita, ita mós tenke hadomi malu” (vers. 11). Ba ema sarani isa, la to'o deskobre katak Maromak hadomi nia no tur hakmatek atu kontmepla, ho rahun-di'ak, domin ida-ne'e. Maromak nia domin nakfilak fuan, hatama nia iha dinámika moris foun, konvida nia atu hakribi egoízmu, orgullu, auto-sufisiénsia no moris iha komuñau ho Maromak no maun-alin sira. Nu'udar Maromak nia domin mai ita, ita-nia domin ba maluk sira mós tenke gratuitu, inkondisionál, totál, to'o mate. Moris iha domin katak hili Maromak, hela iha Maromak, moris iha komuñau ho Maromak. Bainhira ita mantein relasaun ho Maromak, Espíritu horik iha ita no hala'o obra, liuhusi ita, obra boboot ba ema sira nia di'ak – obra sira ne'ebé fó sasin kona-ba Maromak nia domin

## **EVANJELLU – Mt 11,25-30**

Fraze ka sentensa dahuluk (kf. Mt 11,25-26) mak orasaun louvór ida ne'ebé Jezús dirije ba Aman, tanba nia subar “buat sira-ne'e ba ema “matenek no intelijente” sira no hatudu bae m “ki'ik sira”.

Ema matenek no intelijente sira mak konserteza “farizeu sira” no “doutór sira Lei nian” ne'ebé absolutiza Lei, konsidera sira-nia an merese salvasaun tanba kumpre didi'ak Lei. “Ki'ik sira” mak dixípulu sira – sira ne'ebé hatán uluk kedas ho modu pozitivu ba oferta “Reinu” nian, no sira mós mak ema kiak no marjinalizadu sira (moras sira, publikanu sira, feto vida aat sira, “povu rai nian”) ne'ebé Jezús hasoru loroloron ida dalan sira Galileia nian, ne'ebé Lei kondena nu'udar ema aat, maibé sira simu ho ksolok no entuziazmu, Jezús nia proposta libertadora.

Sentensa daruak (kf. Mt 11,27) iha relasaun ho dahuluk no esplika saida mak subar ba ema matenek no intelijente sira no hatudu ba ema ki'ik sira. Ida-ne'e mak "koñesimentu"(katak, "esperiéncia profunda no íntima") Maromak nian.

Ema "matenek no intelijente sira" (farizeu no doutór Lei nian) fiar katak koñesimentu Lei nian fó ba sira koñesimentu Maromak nian. Lei hanesan fali "liña direta" ida ba Maromak, hodi koñese Maromak, ninia vontade, ninia projetu ba mundu, ba ema sira; tanba ne'e sira apresenta an hanesan makaer lia-loos sira, representante lejítimu Maromak nian, ho kbiit atu interpreta Maromak nia vontade no planu sira.

Jezús hatudu momoos katak ema ne'eb'e hakarak halo esperiéncia profunda no íntima Maromak nian tenke aseita Jezús no tuir Nia. Nia mak "Oan" no Nia de'it mak iha esperiéncia profunda intimidade nokomuñaun nian ho Aman. Ema ne'eb'e rejeita Jezús labele "koñese" Maromak: se lae sira iha ilas laloos Maromak nian no aplika atu julga mundu no ema sira. Maibé ema ne'eb'e aseita Jezús no tuir Nia, aprende moris iha komuñaun ho Maromak, iha obediénsia totál ba ninia projetu sira no aseitasaun inkondisionál ninia planu sira-nian.

Sentensa datoluk (kf. Mt 11,28-30) mak konvite ida atu ba hasoru Jezús no aseita ninia proposta: "mai to'ó Ha'u"; "lori ha'u-nia naha...". Entre farizeu sira Jezús nia tempu nian, ilas "naha" nian aplika ba Maromak nia Lei (kf. Si 6,24-30; 51,26-27) – norma aas liu mori snian. Ba farizeu sira, "naha" la'ós todan, maibé "naha" glória nian, katak tenke lori ho ksolok. Iha realidade, Lei mak "naha" todan liu. Iha ukun-fuan 613 eskrita no orál, ne'ebé imposivel atu kumpre loroloron. Ida-ne'e halo judeu sira sente konxiénsia la hakmatek no todan. Sira ne'eb'e labele kumpre sente kondenadu no ema aat, dook husi Maromak no la merese salvasaun. Lei envezde liberta, hadook ema husi Maromak, la lori ema ba komuñaun ho Maromak.

Jezús mai liberta ema husi moris-atan Lei nian. Ninia proposta libertasaun nakonu nian dirije ba moras sira (iha perspetiva teolojia ofisiál, sira vítima kastigu husi Maromak), ba maksalak sira (publikanu, feto vida aat, sira hotu ne'ebé iha komportamentu la loos iha vida públika iha política, sosiál ka relijioza), ba povu simples país nian (ne'ebé, tanba moris todan, labele kumpre didi'ak ritu hotu Lei nian), ba ema hotu ne'ebé Lei esklui no fó malisan. Jezús garante ba sira katak Maromak la esklui no la fó malisan ida no konvida sira atu integra an iha mundu foun "Reinu" nian. Iha dinámika foun proposta Jezús nian ida-ne'e mak sira sei hetan ksolok ne'ebé Lei lakohi fó ba sira. Proposta "Reinu" nian ne'e ba ema hotu, la esklui ki'ik no boot, kiak no riku... maibé ema kiak no fraku sira ne'ebé dezesperadu tanba la hetan tulun husi ema mak iha fuan disponivel liu atu simu Jezús nia proposta. Ema seluk (riku no kbiit-na'in sira) nakonu demaiz ho an rasik, ho sira-nia interese sira, ho sira-nia eskema organizadu sira, atu bele ariska an hodi aseita Maromak nia novidade.

Hodi simu Jez'us nia proposta no tuir Nia, ema kiak hetan Aman, sai Maromak nia oan sira no deskobre moris nakonu, salvasaun definitiva, koslok totál.